

PUOKGOLO KA NGK CHANA PILANE-MAJAKE, MP, MOTLATSATONA WA BODIRE DIPUSO LE TSAMAISO KWA KHONFERENSENG YA BRICS E E MABAPI LE TAOLO LE TOKAFATSO YA TSAMAISO YA PUSO, YUNIBESITHI YA PRETORIA, 17 PHUKWI 2023

Moradisi le Mogokgo wa Sekolo sa Bosetšhaba sa Puso
Motlatsamokanseliri wa Nama-o-Tshwere wa Yunibesithi ya Pretoria
Moporofesara Tawana Kupe

Maloko a Badirisani ba badipolomate

go tswa kwa dinageng tsa BRICS

Bakomišinara ba Khomišene ya Bodiredipuso

Bakaedikakaretso, ditlhogo tsa ditheo tsa puso le batlhankedi ba bagolo ba puso Barutegi

Bobegakgang

Baeng ba ba tlotlegang, dibui le bannaleseabe ba ba leng teng fa gompieno Bannaleseabe ka tshaeletsano ya inthanete mo lefatsheng ka bophara.

Moradisi, a ke dirise tšhono e go amogela baeng ba rona ba boditšhabatšhaba mo Aforikaborwa, le go ba leboga mo go bontsheng kgatlhego ya go nna karolo ya khonferense e ya pele ga kopano ya BRICS, e e tsamaelanang le thitokgang ya Kopano ya BRICS e leng: **“BRICS le Aforika: Tirisano mmogo mabapi le Kgolo e e Potlakisitsweng ya Botlhe, Tlhabololo e e Tsweleng pele, le Kamego ya Dinaga di le dintsi”**. Re le naga le puso, re motlotlo thata go tsaya bonnasetulo jwa BRICS, ka fa tlase ga boeteledipele jwa Moporesidente Cyril Matamela Ramaphosa, le go tsaya maikarabelo go tswa mo Rephaboliking ya Batho ya China. Monongwaga ke Kopano ya bo 15 ya BRICS, e e yang go tshwarwa go simolola ka la 22-24 Phatwe ka 2023 mo Aforikaborwa.

Go tsaya go tswa mo thitokgang ya Kopano, kamego ya Dinaga di le dintsi ke mokgwa wa tirisano mmogo magareng ga dinaga tse tharo kgotsa di le dintsi tse di akaretsang dintlha tse di rileng kgotsa melao e e rileng e e bopang mokgwa wa thulaganyo kgotsa wa setheo.

Tebelelo ya rona ke go tlhagisa tirisanommogo magareng ga BRICS le Aforika go bula ditšhono tse di leng mosola go botlhe mabapi le kgwebisano e e oketsegileng, peeletso, le mafaratlhatlha. Mo ntlheng e, ditlapele tse tlhano tsa Aforikaborwa tsa 2023 tse le tsona di lebeletseng basadi le baša ke tse di latelang:

1. Go tlhagisa ditirisanommogo tse di akaretsang botlhe mabapi le phetogo e e lekalekanang e bile gape e siame.
2. Go tokafatsa thuto le tlhabololo ya bokgoni mabapi le bokamoso.
3. Go bula ditšhono ka Karolo ya Kontinente ya Kgwebisano e e Siameng ya Aforika.
4. Go maatlafatsa itharabologelo ya ikonomiloago ya morago ga leroborobo le go fitlhelela Lenanetema la 2030 ka Tlhabololo e e Tswelolangpele.
5. Go maatlafatsa kamego ya Dinaga di le dintsi, tokafatso ya ditheo tsa taolo tsa lefatshe ka bophara, le go maatlafatsa seabe sa basadi mo dithulaganyong tsa kagiso.

Mo go ipaakanyetseng Kopano ya BRICS, Kabinete ya Ditona mo Aforikaborwa e ne ya dumelela metseletsele ya dikopano le ditiragalo, nngwe ya yona e leng Khonferense e ya pele ga kopano e e mabapi le Taolo le Tokafatso ya Tsamaiso ya Puso e e tshwerweng gompieno. Khonferense le yona e tsamaelana le setlapele sa bobedi sa “go fetola thuto le tlhabololo ya bokgoni mabapi le bokamoso.” ka maikaelelo a go tlhagisa **puso e e nang le bokgoni, ya maitsholo e bile e le ya tlhabololo**. Kgopolo e "puso ya tlhabololo" e tsamaelana sentle le tthatlogo ya ka bonako ya Dinkwe tsa Botlhaba jwa Ašia (Japan, China, Indonesia, Malaysia, Singapore jj) jaaka dinaga tse di maatla tsa ikonomi le polotiki tsa nako ya rona.

Ke katlego ya tsona e e rotloetsang Aforika go eletsa go fitlhelela puso ya tlhabololo. Mabapi le lebaka le, Aforika ka AU (Mokgatlho wa Aforika) e

tlhagisitse le go dumelela Lenanetema la Mokgatlho wa Aforika la 2063, ka maikaelelo a go tlhagisa ditheo tse di popota go tokafatsa tlhabololo ya ikonomi ya kgabaganyo ya meelwane le taolo e e siameng. Ditheo tsa puso di tshwanetse mo maemong otlhe go nna le bokgoni jwa go rulaganya, go tlhama, go tsenyatirisong le go tlhokomela ditiro tsa tlhabololo. Lenanetema la 2063 le ka fitlhelelwa fela ka dipuso tsa tlhabololo tse di nang le maikarabelo, tse di nang le maitsholo, tse di nang le bokgoni go kgabaganya kontinente yotlhe ya Aforika.

Aforikaborwa e itlamile go tlhagisa puso ya tlhabololo e e kaelang ka bokgoni tlhabololo ya bosetšhaba ya ikonomi ka go kokoanya le go kaela didirisiwa ka mokgwa o o tokafatsang phitlhelelo ya maikaelelo a tlhabololo. Ponelopele ya Aforikaborwa e e siameng ya kgolo le tlhabololo e tlhalosiwa mo Thulaganyong ya Bosetšhaba ya Tlhabololo mo bokaong jwa phitlhelelo ya ditshwanelo tsa ikonomiloago le kabogape ya khumo go samagana le go selekanekane ga nako e e fetileng go go bakilweng ke puso ya kgethololo.

Puso ya tlhabololo e tshwanetse go kgona go kaela le go rotloetsa tlhabololo ya ikonomi ka go tlhagisa bodiredipuso jo bo popota jo bo rotloetsang tlelaemete e e ngokang babeeletsi, tlhabololo ya dikgwebopotlana, ditlamo tsa puso tse di nang le maatla, le go tsamaisa mananeo a togamaano a tlhabololo. Re dumela gore go mo kgatlhegong ya puso go rotloetsa dikamano tsa ikonomi tse di siameng e bile e le tsa kgaisano go netefatsa gore naga e mo kgatong e e siameng ya tsela ya kgolo ya ikonomi ya lefatshe lotlhe.

Puso ya Aforikaborwa e na le bonnete thata jwa gore tirisano mmogo ya BRICS e na le bokgoni jwa go tshegetsisa Aforikaborwa le kontinente ya Aforika ka bophara mo leetong le le mabapi le itharabologelo ya ikonomi. Se se ya go nna le seabe mo go direng gore ikonomi ya Aforika e nne e e gaisanang lefatshe ka bophara, go fokotsa ditshenyegelo tsa go dira

kgwebo, go ngoka dipeeletso, le go rotloetsa kgolo ya ikonomi, ka go dira jalo go fokotsa lehuma le botlhokatiro.

Thulaganyo ya bokamoso ya Sekolo sa Bosetšhaba sa Puso

Baeng ba ba tlotlegang, Khonferense e golaganya mafapha a puso le ditheo tsa katiso le tsa tlhabololo go tswa mo setlhopheng sa dinaga tsa BRICS le dinaga tse di amanang le tsona. O ya go dumelana le tebogo ya me ka ntlha ya gore tsamaiso ya puso e tswelapele go nna sedirisiwa se se leng botlhokwa mo go reboleleng setšhaba ditirelo tsa motheo segobogolo batho ba ba leng mo kotsing thata. Kwa ntle le ditheo tsa puso tse di nang le bokgoni, go na le bothata jwa go phuthama ga dipuso le maphata a mangwe a setšhaba. Go tthagisa ditheo tse di nang le bokgoni go tlhoka peeletso mo bokgoning jwa batho go dira ka thata, go nna le maatla le go nna le boitlhamelo. Karolo e e leng botlhokwa thata ya badiri ka jalo e leng tsamaiso ya go dira. Tsamaiso ya kitso e tshwanetse go diriwa setlapele mabapi le peo e e leng maleba gape e le e e siameng ya lefelo la tiro mabapi le phitlhelelo ya maikaelelo jaaka go kaiwa ke ditaolelo tsa mafapha a puso. Ka jalo botlhokwa jwa tlhatlhobo ya bokgoni go tsamaelana le bokgoni jo bo leng teng mabapi le ditlhokego tsa tiro tse di rileng, go ntse go supywa diphatlha tsa bokgoni.

Sekolo sa Bosetšhaba sa Puso mo Aforikaborwa se tswelletse go nna setheo se se leng botlhokwa go tsamaisa lenanetema la puso ya tlhabololo la go tthagisa bokgoni jwa puso. Monongwaga ke dingwaga di le 10 tsa tthagiso ya Sekolo ya go dira tsela ya kgolo, thuto, katiso le tlhabololo gore di fitlhelelwe thata.

Mananeo a NSG a lebelela katisetsotirong le tlhabololo mo bodiredingpuso go badiredipuso, batsamaisi ba bagolo le baeteledipele ba maemo a a leng kwa godimo. – go akaretsa go thusa barutegi ba ba santseng e le baša ba ba sa direng gore ba tsene mo bodiredingpuso e bile ba bo dire boitshediso jwa boitlhophelo.

Go fitlhelela Sekolo le gona go godile mo kontinenteng ya Aforika, le ditumelano magareng ga ditlhopha tse pedi le Kgokaganyo ya Ditheo tsa Tlhabololo ya Tsamaiso ya Aforika (AMDIN). Boditšhabatšhaba, NSG e maatlafaditse letshwao la yona le ditirisanommogo segolobogolo le Rephaboliki ya Batho ya China ka go potlakisa koketso ya bokgoni.

Go ithuta go tswa mo dithutong le go sekaseka go tswa mo ditheong tse di tshwanang le yona, NSG gajaanong e tshwaragane le go ikagaseša mabapi le bokamoso ma mererong e e jaaka mokgwa mabapi le dikgwetlho tse di bakiwang ke Phetogo ya Botshelo (4IR) e e batlang kelotlhoko ya ka bonako ka Aforikaborwa e tswelelopele go ya kwa tlhabologong le go fetola ditirelo tsa puso go nna tsa dijithale. Bokgoni jwa dijithale le jwa nako e e tlang ke karolo e e botlhokwa ya tsela ya kgolo ya bokgoni jwa badiri ba Aforikaborwa.

Moradisi, ka gone ke tlile mo bokhutlong, ke itumetse gore Khonferense e e diragala re ipaakanyetsa go keteka botshelo le dinako tsa ga Tata Nelson Mandela ka moso ka la 18 Phukwi le le kailweng e le Metsotso e e 67 ya Letsatsi la Boditšhabatšhaba la ga Nelson Mandela. Boswa jwa ga Madiba bo ya go tshela go ya go ile, mo le mo lefatsheng ka bophara. Motshegetsi wa kagiso. A ke tseye tšhono go abelana le wena molaetsa o o botlhokwa thata mo potsolotsong ya gagwe e e itumedisang ya 1990 e a neng a amega mo go yona le Rre Ted Koppel yo e neng e le motlhagisi wa lenaneo la thelevišene le le bidiwang Nightline ABC news. Mo

dikarabong di le dintsi tse a arabileng dipotso tse di boditsweng ka tsona, o ne a tshwaela jaana: “Nngwe ya diphoso tse basekaseki bangwe ba dipolotiki ba di dirang ke go akanya gore dira tsa bona di tshwanetse go nna dira tsa rona. Mokgwa wa rona mabapi le naga nngwe le nngwe o laolwa ke mokgwa wa naga eo mo kgaratlhong ya rona” Mokgwa o ke o gompiano o kaelang kakanyo ya Aforikaborwa mabapi le dikamano tsa boditšhabatšhaba e e rotloetsang tharabololo ya kagiso ya mofuta mongwe le mongwe wa ntwana o o tsamaelanang le maikano a lefatshe lotlhe a Ditšhabakopano (UN) a ditshwanelo tsa botho. Ntle le kagiso, tlihololo e ya go nna toro e e sa kgoneng go fitlhelelwa.

Baeng ba ba tlotlegang a re direng mmogo go aga BRICS e e botoka, Aforika e e botoka le lefatshe le le botoka.

Ke a leboga.